

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

No1

2026
yanvar

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[™]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX
COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 166 sahifa.
2026-yil, yanvar

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afurovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ И ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА УЗБЕКИСТАНА.....	26
Каракулов Фарход Зайпудинович	
TRANSPORT TIZIMIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH VA TAKOMILLASHTIRISH USULLARI	33
Bababekova Gulchexra Baxtiyarovna	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQUARUVCHI KORXONALARNING SIFAT MENEJMENTI TIZIMINI BAHOLASH	38
Achilov Ilmurad Nematovich	
TURIZM OBYEKTLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	45
Toshtemirov Xojiakbar Qahramon o'g'li	
КАЧЕСТВО КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКОВ УЗБЕКИСТАНА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПРОБЛЕМНЫХ КРЕДИТОВ	51
Алиева Сусанна Сейрановна	
ВЛИЯНИЕ ЛИБЕРАЛИЗАЦИИ И РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ НА РАЗВИТИЕ ОВЦЕВОДСТВА И КАРАКУЛЕВОДСТВА В ГЛОБАЛЬНОМ МАСШТАБЕ	58
Нуриллаев Жамолиддин Ярашевич	
BARQAROR INVESTITSİYALAR: IQTISODIYOTDAGI ROLI VA DOLZARBLIGI	65
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
KRAUDFANDING – BARQAROR RIVOJLANISHNI AMALGA OSHIRISH UCHUN INNOVATSION MOLIYAVIY VOSITA SIFATIDA.....	71
Ashurova Oltin Yuldashevna	
FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASHDA MOLIYAVIY BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	78
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI UCHUN BARQAROR BREND QIYMATINI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYALARI	84
Bekmurod Davlatmurotovich Ollaberganov, Zilola Baxramovna Abdikarimova	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA KORPORATIV BOSHQARUVNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	89
Atajanov Kamal Atavayevich	
AVTOTRANSFORMATORLARNING TASHQI MAGNIT MAYDONINING MATEMATIK MODELI	96
Pirmatov Nurali Berdiyarovich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Baxriddinov Begzod Alibek o'g'li	
O'ZBEKISTON VA JAHON AMALIYOTIDA BUDJET MUASSASALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING RIVOJLANISHIGA RETROSPEKTIV TAHLIL	101
Berdiyev Toshkenboy Panjiyevich	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: RISKGA ASOSLANGAN YONDASHUV VA AMALIY MEKANIZMLAR	108
Tojiyev Sardor Dilmurod o'g'li	
TIJORAT BANKLARI DEPOZIT BAZASINI MUSTAHKAMLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	113
Shayxiev Boburbek Ulug'bekovich	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI TRANSFORMATSIYA QILISHNING KONSEPTUAL MODELI.....	120
Abdullayev Javohir Abdumalik o'g'li	

GEODEZIYA VA GIS TEXNOLOGIYALARINING INTEGRATSIYASI.....	125
Ziynura sabirova	
RESPUBLIKADA UY-JOY QURILISHI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA DAVLAT VA XUSUSIY SEKTOR HAMKORLIGINING O'RNl	129
Otajonov Tohirjon Xo'janazar o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ТРУДОВЫХ ОТНОШЕНИЙ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА АО «УЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙУЛЛАРИ» В УСЛОВИЯХ СТРУКТУРНЫХ РЕФОРМ.....	133
Кадилова Шарофат Амоновна	
KASBLARNI MODERNIZATSIYA QILISH VA MEHNAT BOZORINING YANGI MODELINI BARPO ETISH	139
Ruziyev Oybek Abdumuminovich, Nurboyev Jaloliddin Mamadiyevich	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBIL BIZNESINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	143
Saidov Dilshodbek Razzakovich	
QISHLOQ JOYLARIDA MEHNAT RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	148
Amaniyazova Rayhan Bayniyazovna	
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ЭКСПЛУАТАЦИОННОЙ УСТОЙЧИВОСТИ МАЛОМОЩНЫХ СЕТЕВЫХ СОЛНЕЧНЫХ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ СТАНЦИЙ В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА	153
Кудратов Афзалхужа Рустамович, Далмурадова Наргиза Нуриллаевна, Шогучкаров Санжар Кодирович	
MINTAQADA PARRANDACHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI	161
Qarshiyev Obidjon Egamberdiyevich	

UDK 338.45:015

MINTAQADA PARRANDACHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI

Qarshiyev Obidjon Egamberdiyevich

Mustaqil tadqiqotchi

ORCID: [0009-0004-3916-208X](https://orcid.org/0009-0004-3916-208X)

Annotatsiya. Mazkur maqolada mintaqada parrandachilik sanoatini rivojlantirishga ta'sir etuvchi asosiy iqtisodiy, ishlab chiqarish va institutsional omillar tahlil qilingan. Tadqiqotda Qashqadaryo viloyati parrandachilik korxonalari faoliyati misolida sanoat ishlab chiqarish hajmi, yem-xashak bazasi, investitsiyalar, texnologik daraja va davlat qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining ta'siri statistik usullar yordamida baholangan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, parrandachilik sanoatini rivojlantirishda resurslar bilan ta'minlanganlik va investitsion faollik hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligi aniqlangan hamda tarmoq samaradorligini oshirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: parrandachilik sanoati, mintaqa iqtisodiyoti, ishlab chiqarish samaradorligi, omillar tahlili, statistik baholash.

Abstract. This article analyzes the key economic, production, and institutional factors influencing the development of the poultry industry in the region. The study evaluates the impact of industrial production volume, feed and fodder base, investments, technological level, and government support mechanisms on poultry enterprises in the Kashkadarya region using statistical methods. According to the results, resource availability and investment activity are crucial for the development of the poultry industry, and scientific and practical recommendations have been developed to enhance the efficiency of the sector.

Keywords: poultry industry, regional economy, production efficiency, factor analysis, statistical evaluation.

Аннотация. В данной статье проанализированы основные экономические, производственные и институциональные факторы, влияющие на развитие птицеводческой отрасли в регионе. В исследовании на примере деятельности птицеводческих предприятий Кашкадарьинской области оценивалось влияние объема промышленного производства, кормовой базы, инвестиций, уровня технологий и механизмов государственной поддержки с использованием статистических методов. Согласно результатам, обеспечение ресурсами и инвестиционная активность являются решающими для развития птицеводческой отрасли, а также разработаны научно-практические рекомендации по повышению эффективности отрасли.

Ключевые слова: птицеводческая отрасль, региональная экономика, эффективность производства, анализ факторов, статистическая оценка.

KIRISH

Mintaqa iqtisodiyotida parrandachilik sanoati aholini oqsilga boy, nisbatan arzon va tez yetkazib beriladigan oziq-ovqat mahsulotlari bilan ta'minlash, oziq-ovqat xavfsizligini mustahkamlash hamda qishloq hududlarida barqaror bandlikni ta'minlashda muhim strategik ahamiyatga ega tarmoqlardan biri hisoblanadi. Parrandachilik mahsulotlarini ishlab chiqarish qisqa ishlab chiqarish sikliga egaligi, yuqori aylanish tezligi va nisbatan kam kapital talab etishi bilan mintaqa sanoatining istiqbolli yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etiladi.

O'zbekiston Respublikasida parrandachilik sanoatini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 13-noyabrdagi "Parrandachilikni yanada rivojlantirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi

PQ-4015-son'li qarorida parrandachilik sanoatini modernizatsiya qilish, ishlab chiqarish hajmini oshirish, ichki bozorni mahalliy mahsulotlar bilan to'liq ta'minlash hamda eksport salohiyatini kengaytirish bo'yicha aniq vazifalar belgilab berilgan. Mazkur qarorga muvofiq, parrandachilik korxonalarini tashkil etish va kengaytirish uchun imtiyozli kreditlar ajratish, yem-xashak bazasini mustahkamlash, naslchilik va seleksiya ishlarini rivojlantirish, shuningdek, zamonaviy energiya tejankor texnologiyalarni joriy etish choralari ko'zda tutilgan. Qarorning iqtisodiy mazmuni shundan iboratki, parrandachilik sanoati faqat qishloq xo'jaligi tarmog'i sifatida emas, balki mintaqa sanoatining tarkibiy elementi sifatida rivojlantirilishi belgilangan.

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, so'nggi yillarda parrandachilik mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi oshib borayotgan bo'lsa-da, mintaqalar kesimida rivojlanish darajasi bir xil emas. Ayrim hududlarda parrandachilik mahsulotlari ishlab chiqarish o'sish sur'ati yiliga 8–10 foizni tashkil etayotgan bo'lsa, ayrim mintaqalarda bu ko'rsatkich 3–4 foizdan oshmayapti. Bu holat parrandachilik sanoatini rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar hududiy jihatdan sezilarli farqlanishini ko'rsatadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Parrandachilik sanoatini rivojlantirish masalalari iqtisodiyot fanida qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti, agrosanoat majmui va mintaqa iqtisodiyoti doirasida keng tadqiq etilgan. Ilmiy adabiyotlarda ushbu tarmoqning rivojlanishi asosan ishlab chiqarish resurslari bilan ta'minlanganlik, investitsiyalar hajmi, texnologik modernizatsiya darajasi va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlari bilan izohlanadi.

Xorijiy olimlardan M. Porter hududiy raqobatbardoshlik va klasterlashuv nazariyasida agrosanoat tarmoqlarini rivojlantirishda hududiy ixtisoslashuv ishlab chiqarish samaradorligini o'rtacha 15–25 foizga oshirishi mumkinligini ilmiy jihatdan asoslab bergan. R. Solouning iqtisodiy o'sish modeliga ko'ra, kapital qo'yilmalar hajmidagi 1 foizlik o'sish uzoq muddatda ishlab chiqarish hajmining 0,3–0,4 foizga oshishiga olib keladi, bu holat parrandachilik sanoati uchun ham dolzarb hisoblanadi.

Parrandachilik sanoati samaradorligini baholash bo'yicha D. Farrell, S. Meeusen va J. van den Broeck tadqiqotlarida ishlab chiqarish samaradorligiga yem-xashak bazasi va texnologik ta'minotning ta'siri alohida o'rganilgan. Ushbu ishlarda yem-xashak xarajatlari parrandachilik mahsulotlari tannarxining 60–70 foizini tashkil etishi, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish esa ishlab chiqarish samaradorligini 20–30 foizga oshirishi mumkinligi ko'rsatib berilgan. Qishloq xo'jaligi va parrandachilik tarmoqlarida samaradorlikni o'lchashda A. Coelli, T. Rao va G. Battese tomonidan ishlab chiqilgan DEA va SFA modellaridan foydalanish keng tarqalgan bo'lib, mazkur yondashuvlar asosida ayrim mamlakatlarda parrandachilik korxonalarining texnik samaradorlik darajasi 0,65–0,85 oralig'ida ekanligi aniqlangan.

Mahalliy olimlardan A.A. Abdug'aniyev va B.Yu. Xodiev ilmiy ishlarida O'zbekistonda qishloq xo'jaligi tarmoqlariga yo'naltirilgan davlat qo'llab-quvvatlash choralari natijasida ishlab chiqarish hajmi yiliga o'rtacha 6–8 foizga oshib borayotganligi qayd etilgan. Sh.Sh. Shohimardonov tadqiqotlarida agrosanoat majmuida investitsiyalar hajmining 10 foizga oshishi ishlab chiqarish hajmining 5–7 foizga o'sishiga olib kelishi asoslab berilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot mintaqada parrandachilik sanoatini rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash va ularning ishlab chiqarish samaradorligiga ta'sirini miqdoriy baholashga qaratilgan. Tadqiqot jarayonida statistik, iqtisodiy-matematik va ekonometrik tahlil usullaridan kompleks foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Innovatsiyalar va hamkorlik tizimlarini joriy etish Prezident farmoni parrandachilikda zamonaviy genetik texnologiyalarni joriy etish va kooperatsiya (klaster) tizimini yaratish chora-tadbirlari bilan ham belgilangan. Bu yondashuvlar sektorning texnologik poydevorini mustahkamlaydi va ilg'or genetik resurslardan foydalanish orqali sifat, mahsuldorlik va kompetitivlikni oshiradi. Klasterlash modeli o'zaro bog'langan ishlab chiqaruvchilar, qayta ishlovchilar va tadqiqot institutlarini bir tizimga kiritadi, ularning o'zaro resurslarni almashishi, bilim va tajriba bo'yicha integratsiyasini ta'minlaydi. Qashqadaryo viloyatida klaster yondashuvi ushbu sohaga xomashyo yetkazib berish, logistika, veterinariya xizmatlari va bozorlar bilan bevosita aloqalarni yanada kuchaytiradi hamda mintaqa ichida innovatsiyalarni tizimli ravishda tatbiq etish imkonini beradi. Strategik ahamiyat va dissertatsiya kontekstiga bog'lash Prezident qarori parrandachilik sanoatini nafaqat ishlab chiqarishni qo'llab-quvvatlash, balki uni mintaqa iqtisodiyotining barqaror rivojlanish strategiyasiga integratsiya etish vositasi sifatida belgilaydi.

1 <https://lex.uz/uz/docs/-4058735>

Davlat tomonidan eksport cheklovlarining bekor qilinishi, soliq va bojxona imtiyozlarining berilishi, investitsiya va klaster mexanizmlarining joriy etilishi, innovatsion va genetik texnologiyalarni qo'llab-quvvatlash parrandachilik sanoatini iqtisodiy o'sish drayveriga aylantirmoqda. Bu esa Qashqadaryo viloyatida mintaqa iqtisodiyotining barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi (1-jadval).

1-jadval. Parrandachilik sanoatining mintaqa iqtisodiyotiga ta'siri tahlili

Prezident qaroridagi chora-tadbirlar	Parrandachilik sanoatiga ta'siri	Mintaqa iqtisodiy barqarorligiga ta'siri (Qashqadaryo viloyati misolida)
Parranda go'shti va tuxum eksportiga cheklovlarining bekor qilinishi	Ishlab chiqarish hajmining oshishi, eksportga yo'naltirilgan korxonalar sonining ko'payishi	Valyuta tushumlari oshadi, hudud daromad bazasi kengayadi
Parrandachilik korxonalariga soliq imtiyozlari berilishi	Mahsulot tannarxi kamayadi, rentabellik oshadi	Investitsiya muhiti yaxshilanadi, yangi ishlab chiqarish quvvatlari yaratiladi
Imtiyozli kreditlar va davlat subsidiyalari	Texnologik modernizatsiya jadallashadi	Ishlab chiqarish samaradorligi va barqarorligi ta'minlanadi
Parrandachilik klasterlarini rivojlantirish	Xomashyo–ishlab chiqarish–qayta ishlash zanjiri shakllanadi	Hududiy iqtisodiy integratsiya va qo'shilgan qiymat oshadi
Zamonaviy genetik va innovatsion texnologiyalarni joriy etish	Mahsuldorlik va mahsulot sifati yaxshilanadi	Raqobatbardoshlik kuchayadi, eksport bozorlari kengayadi
Veterinariya va bioxavfsizlik choralari kuchaytirish	Kasalliklar xavfi kamayadi, ishlab chiqarish uzluksizligi ta'minlanadi	Iqtisodiy barqarorlik va oziq-ovqat xavfsizligi mustahkamlanadi
Parrandachilikda kichik biznes va fermerlarni qo'llab-quvvatlash	Tarmoqda ishtirokchilar soni oshadi	Bandlik kengayadi, qishloq aholisining daromadlari oshadi

Prezident qarori va farmonlarida belgilangan chora-tadbirlar parrandachilik sanoatini rivojlantirish orqali mintaqa iqtisodiyotining barqarorligini ta'minlashga qaratilgan kompleks davlat siyosatini ifodalaydi. Qashqadaryo viloyati misolida ushbu hujjatlarning ijrosi parrandachilik sanoatini hududiy iqtisodiy o'sishning muhim omiliga aylantirayotganini ko'rsatadi. Eksport salohiyatining oshishi, investitsiya faolligining kuchayishi va bandlikning kengayishi mintaqa iqtisodiyotining uzoq muddatli barqaror rivojlanishiga xizmat qilmoqda.

Hozirgi globallashuv sharoitida mintaqalarda parrandachilik sanoatini rivojlantirishda iqtisodiy, ijtimoiy, infratuzilmaviy va innovatsion omillar muhim ahamiyat kasb etadi. Bozorlar o'rtasidagi raqobatning kuchayishi, oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash talablari va sifat standartlarining oshib borishi parrandachilik mahsulotlari hajmi va sifatiga bo'lgan ehtiyojni yanada kuchaytirmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, mintaqada parrandachilik sanoatini samarali rivojlantirish uchun ishlab chiqarish resurslari bilan ta'minlanganlik va investitsion faollik eng muhim omillar hisoblanadi. Shuningdek, texnologik yangilanishlar va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlari tarmoq samaradorligini oshirishda sezilarli rol o'ynaydi. Ushbu tadqiqot asosida ishlab chiqilgan ilmiy-amaliy tavsiyalar parrandachilik korxonalarining raqobatbardoshligini kuchaytirish, ishlab chiqarish hajmini oshirish hamda mintaqaviy iqtisodiyotning barqarorligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Faydalanilgan adabiyot ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 20-dekabrda "Oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish va aholining daromad manbaini kengaytirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-55-son // <https://lex.uz/docs/-5785317>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 30-dekabrda "Hunarmandchilik faoliyatini qo'llab-quvvatlash tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-77-son qarori // <https://lex.uz/docs/5807559>
3. Basco, R. Family business and regional development: A theoretical model of regional familiness // Journal of Family Business Strategy. – 2015. – <http://dx.doi.org/10.1016/j.jfbs.2015.04>
4. Banalieva, E.R., Eddleston, K.A., Zellweger, T.M. When do family firms have an advantage in transitioning economies? Toward a dynamic institution-based view // Strategic Management Journal. – 2015. – T. 36. – № 9.
5. O'lmasov A. Oila iqtisodiyoti. – Toshkent: "Mehnat", 1998.

6. Pardaev M.Q. Oila xo'jaligi iqtisodiyoti va tadbirkorligi. – Samarqand, 2001-yil.
7. Norqobilova F.A. Iqtisodiy erkinlik indeksi hunarmandchilik sohasini rivojlantirishdagi roli // International scientific and practical conference. – 2023. – B. 255–257.
8. Arens, R. Complex processes for envelopes of normal noise // IRE Transactions on Information Theory. – 1957. – Vol. IT-3. – September. – P. 204–207.
9. Mukhitdinov Khudoyar Suyunovich, Norqobilova Feruza Abdihamidovna. Prospects of digitalization of craftsmanship development in the region // Journal of Pharmaceutical Negative Results. – 2022. – Volume 13. – Special Issue 9.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100